

Odbor je bil sestavljen tako: predsednik D. Češnik; podpredsednik Fr. Mercina; tajnik Rudolf Horvat, njegova namestnica gđ. Marica Dovgan; blagajnik Anton Skala; pevovodja Ferdo Juvanec, njegov namestnik Fr. Verbič.

Nato poroča tajnik še o številu naročnikov na stanovske časopise.

Najprej prebere imena naročnikov na „Domače ognjišče“ izmed učiteljstva in šolskih vodstev, ki jih pa z ozirom na izredno majhno naročnino ni posebno mnogo; zato pozivlja učiteljstvo k večjemu zanimanju in vztrajnejši agitaciji, saj delamo s tem le zase in našo ljubljeno — šolo.

Obsoditi se pa mora zaniknost glede naročbe na naš edini slovenski pedagoški list „Popotnik“; zakaj od 45 šol, ki so v našem okraju, je samo 22 nanj naročenih, izmed 81 učiteljev pa — 9! To kaže pač malo zavesti in želje po napredku, zato se vendar že vzdramimo: saj kdor ne spoštuje se sam — podlaga je tujčevi peti!

Glede števila naročnikov na „Učit. Tov.“ in „Zvonček“ pa tajnik ni mogel navesti nobenih podatkov, ker jih vzlic pismeni prošnji ni prejel od dotičnih upravnikov. Tajnikovo poročilo se nato soglasno sprejme.

III. Blagajnik poroča, da je bilo v preteklem letu 1906. prebitka 99 K 84 h. Poleg tega pa ima društvo pri postojnski posojilnici naloženih 345 K 6 h, pri hranilnici učiteljskega konvikta pa 100 K in obresti. Računi so se našli v popolnem redu ter se je nato blagajnikovo poročilo soglasno odobrilo.

IV. Prebere tovariš Rudolf Horvat svoje poročilo „O pouku v oddelkih“, ki je bilo jako obširno in temeljito ter se je sprejelo s pohvalo kakor tudi vse nasvetovane teze, oziroma predlogi. Celotno poročilo se priobči na željo društvenikov v „Popotniku“.

V. Pri točki „volitve“ predlaga g. Stritar dosedanji odbor, kar obvelja soglasno.

VI. Za delegate k „Zavezinemu“ zborovanju so bili na predlog g. Horvata soglasno izvoljeni sledeči gg. oziroma gospodične: Jož. Brinar, Drag. Češnik, Ferdo Juvanec, Anton Skala, Marica Dovgan in Rozina Jelenc; za namestnika: Albin Stritar in Vinko Zaletel.

VII. Pri „raznih nasvetih“ predlaga g. Horvat, da pristopi društvo s dvema deležema k „Učit. tiskovnemu društvu“ v Ljubljani, kar obvelja soglasno.

Dalje predlaga isti tovariš, da prispevaj društvo svojemu bivšemu dolgoletnemu članu rajukemu, g. nadučitelju Val. Pinu, za nagrobni spomenik primeren donesek. Po kratki debati obvelja 50 K, ki se izplačajo, ko se postavi spomenik.

Glede letnine se sklene ostati pri dosedanjem znesku 2 K ter se torej ne pritrdi predlogu g. Grmka pri „Zavezinemu“ zborovanju v Šoštanju, da bi se letnina primerno povišala in potem „Učit. Tov.“ pošiljal brezplačno.

Po vzporedju je bil še svoboden razgovor o letošnji skupni konferenčni točki „Vzroki neuspešnega pouka v spisju in sredstva za izboljšanje istega.“

Pri tem razgovoru navede tov. Horvat skoraj vse vzroke in sredstva, h katerim še pristavi enega g. nadzornik. Tovariš Horvat opozori učiteljstvo končno še na vse one knjige, ki se v njih obravnava o spisju.

Nato g. predsednik z zahvalo g. predavatelju, vsem drugim navzočnikom pa za pozornost zaključil občni zbor.

Književnost in umetnost.

Popotnik. Letnik XXVIII. Štev. 4. — Učiteljstvu priporočamo v uvaževanje uvodni članek „Realne študije pri Slovencih“ (spisal V.). — I. Klemenčič priobčuje spis „Ali je slovnikiški pouk v ljudski šoli opravičen?“ Njegovo načelo je: Proč s teoretiškim slovnikiškim poukom! — Drag. Pribil nadaljuje svoje poročilo „Na četrtem vseučiliškem tečaju v Turnovu“. — Tudi članek „Eksperimentalna pedagogika“ (spisal Č.) je — enako prvemu — vreden uvaževanja. — V „Šolsko-higejenskih utrinkih“ govori Igu. Šijanec o gimnastiki dihanja, o njenem pomenu, njeni tehniki in metodiki. — Književno poročilo“ prijavlja razne ocene, „Razgled“ (Listek — Kronika — Pedagoški paberki) pa obsega obilico raznih zanimivih notic.

Domače ognjišče. Vsebina 4. številke: Branibor: Dajte otrokom cvetic! — Karel Wider: Alkohol in tobak. — Rudolf Horvat: O vzgoji otrok v predšolski dobi. — Domači zdravnik, Dr. B. D.: O vzrokih bolezni. — Dopisi. — Drobtine. — Tudi ta številka „Domačega ognjišča“ priča, da je list vreden vsestranske podpore. Zato ga podpirajmo!

Zlati pot. Spisal E. Brinšek. Vsebina: Vzorna ljudska šola. — Cerkev in nje preosnovs. — Država in dežele. — V korist zlasti nižjih slojev. — Pogled po domovini. — Založil pisatelj. Bobovo (pošta Šmarje pri Jelšah). Cena 1 K s poštnino 5 h več.

Politiški pregled.

* Saniranje deželnih financ na Štajerskem in Koroškem. Osrednja vlada na Dunaju je nakazala Štajerski in Koroški brezobrestno državno posojilo, in sicer Štajerski en milijon kron, Koroški pa 400.000 K, da si sanitirata finance.

Horak v Ljubljani, ker je bil ondi že pred 50 leti združil nekatere ljubljanske obrtnike v „Obrtniško pomožno društvo“, ki je bilo v prvi vrsti denarna zadruga in je že prvotno uradovalo slovensko in nemško. Vendar je vse drugo slovensko občinstvo na posojilnice javno opozoril šele znani naš domoljub, gospod dr. Josip Vošnjak, ki je v letu 1868. potoval po Češkem, da bi se seznanil z ondotnimi razmerami in potem Slovence opozoril na vse, kar je ondi hvalevrednega našel. Res je storil blagi domoljub to v „Slovenskem Narodu“, v katerem je poudarjal posebno to, kako je na Češkem z veseljem videl, da so imeli skoro v vsaki vasi svojo „založno“. Nato je poudarjal potrebo takih zavodov za Slovence tudi v koledarju (1871) družbe sv. Mohorja, kjer je bil obenem priobčil tudi vzorna pravila. Praktično pa je poizkusil napraviti prvo slovensko posojilnico v svojem takratnem službenem kraju, v Šmarju pri Jelšah, kar se mu pa ni posrečilo, ker je bil ta kraj prehitro zapustil, preselivši se v Slovensko Bistrico. Vendar so pa istočasno ljutomerski rodoljubi po navodu Schulzejevih knjig in pravil ustanovili že l. 1871. kot društvo takorekoč prvo slovensko posojilnico, kateri je že bodoče leto tudi kot društvo sledila posojilnica pri sv. Jakobu v Rožni dolini. Da sta obe vzeli Schulzeja za vzor, to posnamemo že iz

tega, ker sta obe visoke deleže uvedli in svojo moč stavili posebno v deleže.

Zato pa imata dandanes še obe prav velike vsote v deležih. Kar se je slovenskih posojilnic prvotno osnovalo (n. pr. v Metliki), so vzele tudi le bolj Schulzeja za vzor; metliška posojilnica ima tudi dokaj visoke deleže, od katerih daje precej veliko delnine. Skoraj po enakih vzorih se je osnovala tudi prva posojilnica na Vrhniki, dasi je začela pozneje delovati. Celjska posojilnica je uvedla poleg velikih tudi male deleže in to zaradi tega, da si je pridobila s tem davčne olajšave zakona z dne 27. decembra 1880. Po njenem vzoru se je osnovalo več slovenskih posojilnic, katere strinjajo nazore Schulzejeve in Raiffeisnove in se obenem opirajo, kakor se tudi morajo, na zadrudni zakon iz leta 1873.

Prva slovenska posojilnica, ki je delovala že veliko let pred zadrudnim zakonom, je bila 8. junija 1874 sprejeta v smislu tega zakona v zadrudni register pri c. kr. dež. sodišču v Ljubljani. To je bilo ondotno „Obrtno pomožno društvo“. Druga registrovana je bilo „Gornjesavinska posojilnica v Mozirju“, ki je bila v zadrudni register v Celju sprejeta 18. avgusta 1874. (Dalje.)

* **Za povzdigo Dalmacije.** Povodom zapričete akcije za gospodarsko povzdigo Dalmacije namerava vlada izpopolniti tudi cestno mrežo, popraviti in razširiti več sedanjih cest in zgraditi nove državne ceste zlasti na večjih otokih. Tudi bo dala primerne podpore za zgradbo konkurenčnih cest. Potrebne vsote za pokritje stroškov so že na razpolago. Z nekaterimi deli so že pričeli. Z vso gotovostjo je pričakovati, da bo v kratkem izgotovljena cesta v dolžini 500 km; stroški za te gradnje bodo stali sedem in pol milijona kron.

* **Slovanskega bloka ne bo v novi zbornici.** Iz Prage poročajo: V Ochrudimu se je predstavil kakor kandidat za državnozbornske volitve minister dr. Pacak. Minister je v svojem govoru rekel, da ni skoro nič upanja na ustanovitev slovanskega bloka, ker so nasprotja med posameznimi strankami tako velika, da se ne dajo premostiti, in ker hočejo Malorusi na vsak način skleniti zvezo s Poljaki.

* **Šolski štrajk narodnosti na Ogrskem.** Glasilo rumunske narodnostne stranke na Ogrskem „Lupta“ poroča, da se v klubu poslancev ogrskih narodnosti resno bavijo z namero, da inscenirajo šolski štrajk po zgledu štrajka na Poznanjskem. Bukareški listi priobčujejo mnogo poročil o štrajku ter izvajajo svoje ogorčenje nad Apponijevim šolskim zakonom.

* **K poljskemu šolskemu štrajku na Poznanjskem.** Iz Poznanja poročajo, da je v minulem tednu pruska vlada zaradi šolskega štrajka odtegnila 8 katoliškim občinam državno podporo v znesku 800 do 1600 mark.

* **Duhovščina in učiteljstvo v Bolgarski.** Danes je v Bolgarski nad 3.020.000 pravoslavni prebivalcev, ki imajo 2014 cerkvá, 301 kapel in 92 samostanov: 77 moških in 15 ženskih. Naobrazba svečenstva je pomanjkljiva. Samo 37 duhovnikov je izvršilo (v Rusiji) duhovno akademijo, a samo dvojica vseučilišče. Od 1992 župnikov jih je le 311 usposobljenih. Povoljneje so razmere v učiteljstvu. Danes je v Bolgarski pet učiteljskih, v Kistendilu, Lomu, Kazanliku, Silistriji in Šumenu. Na teh šolah je nad 140 učiteljev in 2605 dijakov. Med učiteljskimi pripravniki so samo 3 mohamedanci in en Grk.

* **Francija in Japonska.** Nekateri časopisi poročajo, da so se nedavno pričela med Francosko in Japonsko pogajanja glede sklepa pogodbe, s katero bi se obe državi zavezali, da si medsebojno priznata svoja posestva na Skrajnem Vztoku. Ta pogodba bi izpopolnila angleško-japonski dogovor od 30. junija 1902 glede vzdrževanja „status quo“ v Vztočni Aziji. Ruska in angleška vlada sta obveščeni o teku pogajanj med Francosko in Japonsko. Potovanje princa Fušima v Pariz je baje v zvezi s tem vprašanjem.

* **Župniki, obsojeni zaradi šolskega vprašanja.** V Ostrovi, v Pruski Poljski se je vršila pred tamošnjim kazenskim sodiščem razprava proti 4 poljskim katoliškim župnikom zaradi šolskega štrajka. Doslej je zaradi štrajka obsojenih 25 župnikov na večje ali manjše globe in zapore. Obtožnica se je glasila, da so omenjeni župniki znano okrožnico pokojnega nadškofa Stablevskega, ki se je tikala poučevanja veronauka v materinem jeziku, tolmačili vernikom v cerkvi v zmislu odpora proti naredbam pruske šolske oblasti.

* **Romunska pravoslavna sinoda.** Iz Sibirije poročajo, da je metropolit Ivan Medianu sklical 12. t. m. romunski pravoslavni cerkveni sinod, ki je razpravljala o odredbah, ki se tičejo romunske cerkve zaradi šolskega zakona.

* **Poziv državnim poslancem.** Na I. izvanrednem občnem zboru akad. teh. društva „Triglav“ v Gradcu zbrani akademiki zahtevajo od vseh slovenskih poslancev, ki jih pošlje slovenski narod v državni zbor — naj pripadajo tej ali oni stranki — da uresničijo v zvezi s slovansko večino upravičeno zahtevo slovenskega naroda po lastnem vseučilišču. Dosega te zahteve jim bodi vsakega nadaljnega delovanja v državnem zboru. Akademiki stavijo to zahtevo kakor bistven in važen del naroda, ki najbolj čuti, kaj se pravi biti „gost“ na tujih tleh.

* **Izseljevanje z Ogrskega.** Z Ogrskega se ljudje trumoma izseljujejo. Iz komitata Bečkerek se je v treh mesecih izselilo 9547 oseb in skoro ravno toliko iz komitata Szatmar. Veliko gnilega mora biti v blaženi deželi Ogrski!

* **Izseljevanje Grkov in Turkov iz Bolgarske.** Kakor poročajo iz Sofije, se Grki in Turki čimdaljebolj sele iz Bolgarske.

Iz mesta Kihaklija se je doslej izselilo nad 400 rodovin. Tako so se skoraj vsi Grki izselili iz mesta Kozbudže, Velikega in Malega Monastira. Mesto Starimaika je izgubilo polovica prebivalstva. Grki prodajajo tamkaj svoje hiše in zemljišča za 100 do 200 levov. Vzporedno z Grki se izseljujejo tudi Turki, in sicer v Malo Azijo.

Vestnik.

Cenjenim zadružnikom „Učiteljskega tiskovnega društva“. Občni zbor „Učiteljskega tiskovnega društva“, r. z. z o. z., ki se je vršil dne 9. maja t. l., je sklenil na predlog upravnega sveta, da izplača za 1906. l. 5% obresti na polno vplačane deleže.

Cenjenim zadružnikom naznanja podpisani upravni svet, da se izplačujejo te obresti v pisarni „Učiteljske tiskarne“.

Upravni svet.

Šolska vest s Kranjskega. Emilija Vovkova, absolvirana učiteljska kandidatinja v Gorici je imenovana za suplentinjo v Krškem.

Učiteljske izpremembe na Štajerskem. Nadučitelj pri Sv. Vidu pri Grobelnem je postal učitelj Jos. Stritar iz Braslavč. Stalne učiteljice so postale: pri Sv. Marjeti niže Ptuja ondotna začasna učiteljica Ana Mezek in Ivana Toplak od Sv. Barbare v Halozah, v Šmartnem na Paki Marija Puc iz Št. Janža na Vinigori. V začasni pokoj je šel učitelj v Vuzeuici Al. Schamp.

Koliko je vredno klerikalno časopisje? Klerikalno časopisje, ki nima prijazne besede za učiteljstvo in šolstvo, je na nedostojen način napadalo tudi goriškega naprednega kandidata, g. Mihaela Gabrijelčiča, brata g. prelata Jos. Gabrijelčiča, češ, da podpira to kandidaturu. V obrambo je napisal napadeni „Poslano“, ki ga je moral priobčiti v „Soči“, ker mu klerikalni listi niso bili na razpolago! Ni li to značilno? Značilno pa je tudi, da nazivlje prelat Gabrijelčič v istem „Poslanem“ pisavo „Primorskega lista“ kot nekrščansko. V tem treba pač pritrčiti prelatu. Zakaj v nobenem drugem listu, bodisi te ali one stranke ni takih osebnih napadov in žaljenj, kakor v „Primorskem listu“, razen v „Gorici“, v „Slovencu“, „Domoljubu“ in v „Slov. Gospodarju“. Več dostojnosti bi trebalo tudi v politiki!

Nemško štajersko učiteljstvo. Predsednik graškega „Lehrervereina“, Karl Chmel, izjavlja v „Tagespost“, da nemško štajersko učiteljstvo verno vztraja v taboru svobodomiselnega meščanstva ne glede na to, da deželni zbor ni to pot izpolnil zahtev učiteljskega stanu.

Klerikalni „Plus-Verein“, katerega naloga je podpirati klerikalno časopisje, ima, kakor poročajo klerikalni listi nad 100 podružnic s 30.000 člani in 200.000 K letnih dohodkov. Največje podpore dobivata klerikalna lista „Reichspost“ in „Vaterland“, ki bosta že letos v jeseni začela izhajati po dvakrat na dan. „Plus-Verein“ vzdržuje tudi na Dunaju korespondenčni in brzojavni biró, ki pošilja 35 listom svoja poročila. Za to društvo delajo tudi klerikalci na Slovenskem veliko propagando in nabirajo denarne prispevke, ki jih pa vodstvo društva, kakor piše „Čech“ deli skoro izključljivo nemškim listom. To naj si zapomnijo vsi, od katerih bi prosili prispevkov za to katoliško tiskovno društvo!

Umrl je v Trbovljah po daljšem bolehanju tovariš Aleksander Falk, star 38 let. N. p. v m.! — V Pletrovčah pri Celju je umrl dne 10. t. m. nadučitelj Anton Žagar, star 49 let. Svoje dni je pisal marsikaj pod imenom Tone z Gošče. R. i. p.!

Klerikalna nesramnost. Pri občinski volitvi na Bledu sta volila tudi učitelj Jensko in učiteljica Wurnerjeva. Na volišču jima je neki klerikalec očital, da nimata pravice voliti, saj sta občinska reveža, ker imata od občine podporo (občina jima namreč daje 100 K draginjske doklade). To očitanje je nekdo v „Slovencu“ ponovil. Kako naj imenujemo tako zasramovanje?

Gospod Jos. Rožun, fotograf iz Litije, prireja poučna predavanja po ljudskih šolah. Ta predavanja oživljajo mnogobrojne, jasne in jako lepe skioptiške slike, ki nam kažejo najlepše kraje naše slovenske domovine. Taka predavanja so vredna vse hvale, ker vplivajo na šolsko mladino vzgojevalno in poučno.